

Starka misstankar om grövre brott under inverkan av bensodiazepiner

Rättsmedicinalverket vill minska förskrivningen av Rohypnol

Det finns ett samband mellan omotiverat och grovt övervåld och användningen av bensodiazepiner i kombination med alkohol eller andra droger. Den slutsatsen drar Folkhälsoinstitutet efter en studie.

II Studien visar att bensodiazepiner, särskilt Rohypnol, används i stor utsträckning av lagöverträdare.

– Brotten hade förmodligen blivit begångna i alla fall, men de blir grövre, säger Ulf Westerberg, generaldirektör vid Rättsmedicinalverket.

Under tre månader i år har 475 personer som häktats i Göteborg, Huddinge och vid Kronobergshäktet tillfrågats om sin användning av bensodiazepiner. Likaså har 600 personer som genomgått §7-undersökning enligt Lagen om särskild personutredning i brottmål tillfrågats om detta.

Sammantaget svarar 35 procent att de använder bensodiazepinpreparat regel-

bundet, ofta 10–30 tabletter om dagen. 13 procent uppger att de varit påverkade av sådana preparat när de begick brottet. Vid grovt rån är siffran 23 procent, vid grov misshandel 18 procent. Mer än hälften av dem som var påverkade vid brottet använde flunitrazepampreparat, en undergrupp av bensodiazepiner, vanligen Rohypnol.

Förskrivningen av flunitrazepampreparat har minskat. Majoriteten av de häktade hade fått preparatet på illegal väg. Däremot hade hälften av de §7-undersökta fått preparatet utskrivet av läkare. Det senare ger enligt Rättsmedicinalverket ett utrymme för att man kan få ner förskrivningen ytterligare.

Personlighetsstörda bör avstå

Arbetsgruppen bakom studien manar till särskild försiktighet vid förskrivning av flunitrazepampreparat till personer med missbruksproblem, personlighetsstörningar och allvarliga psykiska störningar.

– Många av §7-personerna är person-

lighetsstörda från början. De bör inte äta bensodiazepiner alls. De bör i stället äta andra lugnande preparat, säger Marianne Kristiansson, chefläkare vid verkets rättspsykiatriska avdelning i Stockholm.

– För läkare är bensodiazepiner viktiga att ha i sin arsenal, men man kan möjligen fundera på om man kan ersätta Rohypnol med Nitrazepam. Rohypnol har snabb effekt, kort verkan och ingen verkan dagen efter. Nitrazepam kan fungera så om läkaren informerar patienten ordentligt.

Johan Ahlner, professor i farmakologi vid verkets rättskemiska avdelning, säger:

– De flesta läkare har problematiken klar för sig, men det finns ett patienttryck också. Kanske har patienten använt preparatet förut. Man behöver åstadkomma en attitydförändring hos både patienter och läkare.

Resultaten är preliminära men bedöms ända så säkra att de presenteras nu. Den slutliga rapporten kommer i januari.

Elisabet Ohlin

Fler får dispens för läkemedel mot fetma

II Antalet dispenser för läkemedel mot fetma och erektil dysfunktion blir allt fler. Förklaringen är en ökad medvetenhet bland läkare om att endast exceptionella medicinska skäl kan ge dispens.

Flödet av ansökningar om dispens för undantag från högstkostnads skyddet för läkemedel mot övervikt och mot erektil dysfunktion har mattats av. I april lyftes dessa läkemedel ut från läkemedelsförmänen, och under den mest intensiva perioden den gångna sommaren kunde över 200 dispensansökningar per dag strömma in till Läkemedelsverket. Där bedöms dessa innan ärendena hamnar på regeringens bord för beslut.

Läkaren Jane Ahlqvist-Rastad på Läkemedelsverket upplever att samtidigt som antalet ansökningar har minskat har antalet beviljade dispenser ökat något.

– De patienter som idag söker dispens är ofta svårare sjuka än de var som sökte dispens tidigare. Därför ökar också antalet beviljade dispenser, säger Jane Ahlqvist-Rastad.

– Många motiverar sina dispensansökningar med ekonomiska argument. Men regeringen utgår bara från medicins-

ka behov, och nu verkar allt fler ha tagit till sig dessa hårda medicinska krav.

Sedan beslutet att undanta Xenical, Reductil och Viagra från högstkostnads skyddet trädde i kraft har totalt drygt 2500 dispensansökningar kommit in till regeringen. Mellan 1600 och 1700 ärenden har avgjorts; 203 har beviljats dispens varav 20 ärenden har gällt Viagra.

Läkaren får yttra sig

Efter att ärendet nått departementet ska det skickas till Läkemedelsverket för prövning. Därefter skickar regeringen Läkemedelsverkets förslag till beslut, till den behandlande läkaren som får yttra sig.

– Bifogar den behandlande läkaren nya uppgifter i sitt yttrande måste ärendet åter sändas till Läkemedelsverket för en ny prövning, säger Wanja Gavelin på Socialdepartementets enhet för hälso- och sjukvård.

– Läkemedelsverkets förslag till beslut har sedan följts till 100 procent.

Läkemedelsverket ska tillstyrka dispens »endast för en liten grupp patienter och endast om exceptionella skäl föreligger».

När det gäller läkemedel mot fetma har dispenser beviljats då patienterna haft en annan komplicerad sjukdomsbild som påverkats negativt av övervikten. I vissa fall har dispens även beviljats då annan sjukdom inte kunnat behandlas på grund av övervikten, eller då övervikten ansetts som extrem. Aktiv reumatoid artrit, multipel skleros med benparens samt svår knäartros är exempel på sjukdomar som gett den drabbade patienten dispens för rabatterade läkemedel mot fetma.

För patienten med erektil dysfunktion har dispenser beviljats för patienter i fall då behandlingen av någon annan svår sjukdom påverkats negativt av erektil dysfunktion. Exempel på fall som gett dispens är en man med svårbehandlat svårt ångestsyndrom, då en fungerande behandling med SSRI-preparat ledde till erektil dysfunktion. Patienten övervägde då att helt upphöra med SSRI-behandlingen för att återfå sin sexuella funktion. Dispens har även beviljats i samband med rehabilitering av en patient med tungt heroinmissbruk.

Peter Örn